

Bruxelles, den 29. november 2023
(OR. en)

16094/1/23
REV 1

SOC 833
EMPL 598
GENDER 211

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	delegationerne
Tidl. dok. nr.:	15421/23
Vedr.:	Rådets konklusioner om overgangen af systemer for pleje gennem hele livet til holistiske, personcentrerede og lokalsamfundsbaseede støttemodeller med et kønsperspektiv

Vedlagt følger til delegationerne Rådets konklusioner om ovennævnte emne, der blev godkendt af EPSCO-Rådet på samlingen den 27. november 2023.

_____ -

**Overgangen af systemer for pleje gennem hele livet til holistiske, personcentrerede og
lokalsamfundsbaserede støttemodeller med et kønsperspektiv**

Rådets konklusioner

**RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,
SOM ANERKENDER FØLGENDE:**

1. De konstante fremskridt med hensyn til sociale rettigheder og øget bevidsthed om alle personers ret til at nyde et fuldt og værdigt liv har rejst tvivl om modeller for institutionel pleje, som i mange tilfælde indebærer adskillelse og begrænsning af de grundlæggende frihedsrettigheder. Dette paradigmeskift er blevet ledsaget af fremskridt inden for modeller for professionel pleje og ændrede holdninger til, hvordan pleje bør se ud. Det understøttes også af videnskabelig dokumentation, der bekræfter mange mangler ved den institutionelle pleje, af den øgede sociale bevidsthed om vigtigheden af at opbygge ligelige samfund og integrere kønsaspektet samt af den øgede sociale følsomhed og en udbredt præference for personcentrerede og lokalsamfundsbaserede modeller. Desuden er Den Europæiske Union part i FN-konventionen om rettigheder for personer med handicap (FN's handicapkonvention), der følger en menneskerettighedsbaseret model for handicap til fremme af afinstitutionalisering.

2. Pleje gennem hele livet har en betydelig kønsdimension. Kvinder bærer hovedansvaret for at udføre både ulønnet og lønnet omsorgsarbejde. Næsten 90 % af arbejdstagerne i sektoren er kvinder, ca. 9,1 millioner i Europa, der befinder sig i job, som i de fleste af landene ofte er usikre, dårligt betalte, ikke byder på karriereudviklingsmuligheder og er undervurderede, hvilket til dels forklarer den foruroligende mangel på kvalificeret arbejdskraft i Europa i denne sektor og navnlig i de mest affolkede områder eller i mindre udviklede regioner. 92 % af kvinderne i EU udfører regelmæssigt ulønnet omsorgsarbejde, og 81 % gør det hver dag¹. Omsorgsforpligtelser over for børn, navnlig for meget små børn, er en betydelig hindring for kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet². Samtidig var beskæftigelsesfrekvensen for personer med børn under seks år 90,1 % for mænd sammenlignet med blot 67,2 % for kvinder. I alt er 7,7 millioner kvinder i Europa nødt til at tilpasse deres arbejdsmønstre på grund af ulønnede omsorgsforpligtelser³. Kvinder bruger mere tid på ulønnet og lavtlønnet omsorgs- og støttearbejde end mænd, og det medfører, at deres adgang til og fortsatte tilstedeværelse på arbejdsmarkedet afhænger af deres omsorgsforpligtelser, og hvordan sådanne forpligtelser fordeles⁴. Den potentielle indtjening, som kvinder giver afkald på som følge af denne ulige fordeling af ulønnet omsorgsarbejde, har vist sig at udgøre mindst 242 mia. EUR om året⁵. Den ulige fordeling af ulønnet omsorgsarbejde mellem mænd og kvinder har kobling til bl.a. den vedvarende lønforskel mellem mænd og kvinder. Desuden resulterer denne ubalance i en lavere alderspension for kvinder, hvilket derfor gør det mindre sandsynligt, at de vil få råd til den pleje, de har brug for, og mere sandsynligt, at de vil opleve fattigdom⁶. Sektoren for langtidspleje, støtte og sociale tjenester har et stort potentiale til at skabe beskæftigelse, og det anslås, at der kan skabes otte millioner arbejdspladser i løbet af de kommende ti år⁷.

¹ Den europæiske plejestrategi, side 2.

² EIGE (2023) A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap.
EIGE (2022), Gender Equality Index 2022: The COVID-19 pandemic and care.
EIGE (2021), Gender inequalities in care and consequences for the labour market.
EIGE (2020), Gender equality and long-term care at home.

³ RU, Udtalelse om den europæiske plejestrategi.

⁴ EU-strategi for ligestilling mellem kønnene.
EIGE (2023) A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap.

⁵ Europa-Parlamentets Forskningstjeneste 2022.

⁶ Rapport om befolkningens aldring 2021.
EIGE (2021), Gender inequalities in care and consequences for the labour market.

⁷ Europa-Kommissionen (2021), Grønbog om aldring: Fremme af solidaritet og ansvar mellem generationerne.

3. I Europa vil antallet af personer over 65 år stige med 14 % mellem 2022 og 2030 og med 38 % i de kommende 30 år til 129,8 millioner personer⁸. I 2030 vil antallet af personer med behov for langtidspleje være 33,7 millioner, og dette tal forventes at nå op på 38,1 millioner i 2050⁹. Dette sker på baggrund af de vedvarende udfordringer med hensyn til adgang til økonomisk overkommelige og tilgængelige plejetjenester af høj kvalitet i mange EU-lande.
4. Der er gjort fremskridt med hensyn til at nå Barcelonamålene fra 2002 om førskoleundervisning og børnepasning (ECEC). Disse fremskridt har dog til dels som følge af forskelle i de nationale systemer været ulige blandt medlemsstaterne, navnlig for så vidt angår den yngste gruppe børn og børn fra dårligt stillede miljøer. Af denne årsag fokuserer de nye Barcelonamål for 2030 på at forbedre deltagelsen i tilgængelig og økonomisk overkommelig førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet og på at fjerne forskellen med hensyn til deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning mellem den samlede befolkning af børn og børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse samt andre grupper af børn med færre muligheder såsom børn med særlige behov og børn med handicap. Effektiv adgang for børn i nød til gratis førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet er også en af de centrale henstillinger i Rådets henstilling om oprettelse af en europæisk børnegaranti. Desuden opfordrer EU's strategi for rettigheder for personer med handicap 2021-2030 i overensstemmelse med FN's handicapkonvention medlemsstaterne til at lade alle børn med handicap være omfattet af den almindelige undervisning. Dette omfatter, at der sørges for et undervisningsmiljø uden hindringer, passende undervisningsmetoder og kvalificerede medarbejdere.

⁸ ESTAT, PROJ_23NP.

⁹ Rapport om langtidspleje 2021

5. Ifølge Regionsudvalget er manglen på kvalificerede plejere et problem i hele Europa, hvilket har vidtrækkende sociale konsekvenser¹⁰. Der er et paradoks i, at plejeaktiviteter anses for at være afgørende for samfundets kollektive velfærd, samtidig med at pleje og omsorgsarbejde i mange lande i vid udstrækning fortsat er undervurderet og dårligt betalt, byder på ringe karriereudsigter og utilstrækkelige uddannelsesmuligheder, utilstrækkeligt antal medarbejdere og i visse tilfælde giver begrænset jobsikkerhed. Den nuværende situation kræver derfor en strategisk tilgang til pleje, som skal integrere kønsaspektet og være baseret på forudsætningen om, at ansvaret for at yde pleje ikke udelukkende ligger hos plejemodtagerens familie, samtidig med at det anerkendes, at sociale beskyttelsesforanstaltninger til at sikre økonomisk overkommelig pleje af høj kvalitet er en afgørende faktor for adgang hertil. På dette område spiller mange aktører på forskellige niveauer en rolle, herunder lokale og regionale enheder, EU's medlemsstater og EU-institutioner i henhold deres respektive kompetencer inden for sundhedspleje, langtidspleje, social omsorg og uddannelse samt arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og socialøkonomiske enheder som anført i den europæiske plejestrategi.

SOM TAGER HENSYN TIL FØLGENDE:

6. Menneskerettighederne er kernen i de europæiske værdier. I artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union fastsættes det, at Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal. Dette er medlemsstaternes fælles værdigrundlag i et samfund præget af pluralisme, ikkeforskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem kvinder og mænd.

¹⁰ RU, Udtalelse om den europæiske plejestrategi.

7. Ligestilling mellem kønnene er kernen i de europæiske værdier og menneskerettigheder. Ligestilling mellem kvinder og mænd er et grundlæggende princip i Den Europæiske Union, som er forankret i traktaterne og anerkendt i artikel 23 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Artikel 8 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) pålægger Unionen i alle dens aktiviteter at tilstræbe at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem kvinder og mænd.
8. Den europæiske plejestrategi fastlægger en dagsorden for forbedring af situationen og rettighederne for både formelle og uformelle plejere (hovedsagelig kvinder) og plejemodtagere. Den opfordrer medlemsstaterne til at sikre økonomisk overkommelig og tilgængelig langtidspleje samt førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet og til at sikre bedre, lige arbejdsvilkår for kvinder og mænd samt balance mellem arbejdsliv og privatliv for begge parter. Gennemførelsen af denne dagsorden vil yderligere støtte anvendelsen og gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder og bidrage til at nå EU's mål for 2030 inden for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse samt fremme ligestilling mellem kønnene. I strategien anbefales det også, at medlemsstaterne og arbejdsmarkedsparter på EU-plan og nationalt plan fremmer en effektiv arbejdsmarkedsdiallog og indgår kollektive overenskomster for plejesektoren med det formål at sikre plejere rimelige arbejdsvilkår og passende lønninger, og at de træffer foranstaltninger til at lette opkvalificering og omskoling af plejere. Den opfordrer endvidere medlemsstaterne til at bekæmpe kønsstereotyper og fremme en mere ligelig fordeling af plejeforpligtelser mellem kvinder og mænd.
9. Af Kommissionens strategi for ligestilling mellem kønnene 2020-2025 fremgår det, at "Utilstrækkelig adgang til betalbare pasningsordninger af høj kvalitet er en af de vigtigste årsager til ulighed mellem kønnene på arbejdsmarkedet. Det er derfor vigtigt at investere i pasningsordninger for at støtte kvinders deltagelse i lønnet arbejde og deres faglige udvikling. Det har også potentiale for jobskabelse for både kvinder og mænd."

10. FN's konvention fra 2006 om rettigheder for personer med handicap (CRPD) anerkender i artikel 19 retten til et selvstændigt liv og til at blive fuldt ud inkluderet og deltage i samfundet og opfordrer til, at der træffes foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap har ret til at vælge deres bopæl, samt hvor og med hvem de vil bo, på lige fod med andre. Det hedder endvidere, at personer med handicap bør have adgang til et udvalg af støttetilbud i hjemmet og på boligområdet samt andre lokale støttetilbud, for at forebygge isolation fra eller udskillelse af samfundet. Dette kræver strukturelle ændringer for at erstatte institutionaliserede miljøer med tjenester til støtte for en uafhængig tilværelse. I tråd hermed gentager strategien for rettigheder for personer med handicap 2021-2030 EU's tilsagn om at gennemføre overgangen fra institutionel pleje til pleje i nærmiljøet, og at Kommissionen vil støtte de nationale, regionale og lokale myndigheder i deres bestræbelser på at afinstitutionalisere og fremme en uafhængig tilværelse, herunder de bedste bolig- og plejeløsninger. Strategien opfordrer også indtrængende medlemsstaterne til at indføre en god praksis for afinstitutionalisering og til at fremme og sikre finansiering af handicapinkluderende og tilgængelige sociale boliger, herunder for ældre med handicap, og til at tackle udfordringerne for hjemløse med handicap.
11. Rådets henstilling af 8. december 2022 om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet opfordrer medlemsstaterne til løbende at tilpasse udbuddet af langtidspleje til behovene for langtidspleje og samtidig tilbyde en afbalanceret blanding af langtidsplejemuligheder og plejemiljøer for at tilgodese forskellige behov for langtidspleje og støtte plejekrævende personers valgfrihed og deltagelse i beslutningstagning, bl.a. ved at udvikle og/eller forbedre hjemmepleje og pleje i nærmiljøet og sikre, at langtidsplejetjenester er velkoordinerede med forebyggelse, sund og aktiv aldring og sundhedstjenester, og at de støtter selvstændighed og en uafhængig tilværelse samt inklusion i lokalsamfundet i alle langtidsplejemiljøer. I Rådets henstilling opfordres medlemsstaterne også til at støtte kvalitetsbeskæftigelse og rimelige arbejdsvilkår på området med henblik på at øge professionaliseringen af pleje for at yde langtidspleje af bedre kvalitet og for at tage hånd om kvalifikationsbehov og mangel på arbejdskraft. Samtidig opfordres medlemsstaterne til at identificere ikkeformelle plejere og støtte dem i deres plejearbejde.

12. Formålet med Rådets henstilling af 8. december 2022 om førskoleundervisning og børnepasning: Barcelonamålene for 2030 er at tilskynde medlemsstaterne til at øge deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning for at fremme kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og styrke børns sociale og kognitive udvikling, navnlig for børn i sårbare situationer, herunder børn med handicap, eller socialt dårligt stillede børn. Med henblik herpå anbefales det blandt andre foranstaltninger at øge konvergensen mellem medlemsstaterne med hensyn til børns deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning, at fremme den økonomiske overkommelighed, tilgængeligheden og kvaliteten af førskoleundervisning og børnepasning, at være opmærksom på tidsintensiteten for børns deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning og dens forenelighed med forældres meningsfulde deltagelse på arbejdsmarkedet og på årsagerne til en lav deltagelse samt fjerne forskellen med hensyn til deltagelse mellem børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse og den almindelige befolkning.

SOM NOTERER SIG FØLGENDE:

13. Det Europæiske Regionsudvalgs (RU) udtalelse om den europæiske plejestrategi 2023 understreger behovet for en fælles strategi på sundheds-, pleje- og uddannelsesområdet, herunder iværksættelse af et interoperabelt system mellem sektorer for at sikre tilgængelig langtidspleje, der opfylder behovene hos både plejemodtagere og plejere og for at sikre økonomisk overkommelig og tilgængelig børnepasning af høj kvalitet.
14. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs (EØSU) udtalelse om den europæiske plejestrategi 2022 opfordrer medlemsstaterne til blandt andre foranstaltninger at levere ydelser af bedre kvalitet gennem hele livet, at øge bevidstheden ved at indsamle og udbrede god praksis om værktøjer og infrastruktur, at sikre, at ligestilling mellem kønnene fortsat er et centralt element i forbindelse med gennemførelsen af strategien, herunder via tiltag for at gøre op med de skadelige kønsstereotyper, der gennemsyrrer den formelle og uformelle plejesektor, at anvende alle ressourcer til at opfylde det voksende og varierede behov for pleje og at se nærmere på plejepersonalets mobilitet og på arbejdskraftmigration fra ikke-EU-lande sammen med værktøjer, der kan matche udbud og efterspørgsel, samt på anerkendelse af kvalifikationer.

15. EØSU's udtalelse, der blev offentliggjort i 2022 under titlen "På vej mod en ny plejemodel for ældre: læren fra covid-19" bekræfter behovet for at imødekomme kravet om afinstitutionalisering af plejen i institutionsregi i almindelighed ved at fremme de plejekrævende ældres uafhængighed, selvbestemmelse, evne til at klare sig selv og sociale relationer. Det uddybes i udtalelsen, at dette kræver, at der stilles lokale social- og sundhedsressourcer til rådighed, en langt mere struktureret og effektiv hjemmehjælp samt nye boligalternativer såsom beskyttede boliger, plejeboliger eller boliger i nærmiljøet, bofællesskaber eller andre alternativer, der findes i de forskellige EU-lande, afhængigt af behovene og præferencerne hos de ældre, der i en eller anden udstrækning har mistet deres uafhængighed. For de mere omsorgskrævende personer er det ifølge udtalelsen nødvendigt, at man omdanner de traditionelle plejeboliger, så det bliver mere som at bo derhjemme.
16. Udtalelsen fra Det Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder om den kønsbestemte omsorgsforskel i EU med fokus på en holistisk og kønstransformativ tilgang fra 2021 understreger, at fraværet af økonomisk overkommelige og tilgængelige plejetjenester af høj kvalitet i de fleste EU-lande samt den omstændighed, at omsorgsarbejde ikke deles ligeligt mellem kvinder og mænd, har en direkte negativ indvirkning på kvinders deltagelse i alle aspekter af det sociale, økonomiske, kulturelle og politiske liv.
17. Disse konklusioner bygger på tidligere arbejde og politiske tilsagn fra Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen og på arbejde fra andre relevante interessenter, herunder de dokumenter, der er nævnt i bilaget.

OPFORDRER MEDLEMSSTATERNE TIL

under hensyntagen til nationale forhold, herunder territorial kompetencefordeling samt arbejdsmarkedsparternes autonomi

18. at anerkende den individuelle ret til at modtage pleje på lige vilkår ved at fremme reformer, herunder om nødvendigt ved hjælp af retlige instrumenter, som holistisk kan definere og sikre retten til tilstrækkelig, passende og økonomisk overkommelig personcentreret og lokalsamfundsaseret pleje af høj kvalitet. Det er vigtigt, at denne pleje er i overensstemmelse med det valg, som den person, der har ret til at blive ledsaget i denne proces og i denne beslutning, har truffet. Retten til pleje indebærer støttegivende plejere (der f.eks. yder social beskyttelse og uddannelse, rådgivning og aflastning), og anerkender deres ret til at træffe beslutninger om, hvor meget og hvem der skal drages omsorg for, samt ret til balance mellem arbejdsliv og privatliv og til rimelige arbejdsvilkår og lønninger.
19. at træffe foranstaltninger til at styre udviklingen af langtidspleje- og støtteydelser i retning af en lokalsamfundsaseret, personcentreret tilgang, der integrerer kønspektivet, den menneskerettighedsbaserede model for handicap, peer-support, samproduktion og tværgående ikkeforskelsbehandling rettidigt og og under hensyntagen til Rådets henstilling af 8. december 2022 om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet, med henblik på:
 - a) at sikre tilgængelig og økonomisk overkommelig langtidspleje og støtte af høj kvalitet, der er personcentreret og sætter dem, der har brug for det, og som ønsker det, i stand til at undgå institutionalisering, leve et værdigt liv, selv bestemme over eget liv, bevare deres selvstændighed, føre en uafhængig tilværelse i lokalsamfundet og til frit at kunne bestemme, hvor, med hvem og hvordan de ønsker at bo
 - b) i høj grad at fremme boligalternativer i lokalsamfundet og lokale støttesystemer, der respekterer personers ønsker og præferencer og svarer til deres plejebestov

- c) at foretage den nødvendige omstilling, når det er nødvendigt, således at plejetjenester, herunder dem, der tilbydes af plejehjem, leveres på grundlag af personcentreret og lokalsamfunds-baseret pleje og støtte, og med henblik på at garantere, at der er sikkerhedssystemer, der sikrer beskyttelse af sårbare personer, som modtager pleje, mod alle former for misbrug
- d) at bestræbe sig på at sikre langtidsplejens finansielle og dens arbejdsstyrkes bæredygtighed samt dens tilstrækkelighed, rækkevidde og dækning under hensyn til behovet for innovation og forebyggelse
- e) at fremme fuldstændigheden af de forskellige langtidsplejetjenester og også en effektiv koordinering mellem dem, navnlig mellem sociale tjenester og sundhedstjenester, ved at tilbyde fuldt ud fleksible og individualiserede sortimenter af tjenester
- f) at udarbejde individualiserede forløb og integrerede plejemodeller, f.eks. gennem case management, så digitaliseringens muligheder udnyttes bedst muligt
- g) at bestræbe sig på at sikre passende uddannelse af personalet inden for personcentreret og omfattende pleje
- h) at fremme vedtagelse af innovative, lokale løsninger i nærmiljøet, der gør brug af etisk anvendelse af teknologi og anvender vigtige værktøjer såsom offentlige midler og innovative sociale klausuler i offentlige udbudsprocedurer, og løbende forbedring af langtidsplejesystemer, herunder systematisk gennemførelse af en tilgang med integration af kønsaspektet
- i) at bestræbe sig på at sikre levering af tværfaglig, personcentreret støtte og tjenester til hjemmepleje og lokalsamfundsstøtte med henblik på at opfylde behovene korrekt og sikre lige adgang, navnlig i de fleste landdistrikter, ømråder og tyndt befolkede områder, ved at fremme innovative offentlige og offentlig-private løsninger med bidrag fra interessenter og virksomheder i den tredje sektor og tackle uligheder i forbindelse med yderområder, økonomisk kapacitet og køn

- j) i overensstemmelse med Rådets henstilling om langtidspleje at fremme effektive mekanismer til at forbedre kvaliteten af tjenester og ressourcer og udvikle nationale kvalitetsrammer for langtidspleje, der er baseret på en evaluering af, hvordan langtidspleje og støtte påvirker personers livskvalitet
20. at fremme en kulturel ændring, der tager sigte på revurdering og anerkendelse af omsorgsarbejde, både erhvervsmæssigt og ikkeerhvervsmæssigt, lønnet og ulønnet, fjernelse af uligheder mellem kønnene, kønsskævheder og -stereotyper og opnåelse af et skift i retning af medansvar for pleje gennem:
- a) styrkelse af social beskyttelse og støtteforanstaltninger for uformelle plejere, f.eks. ved at fremme gennemførelsen af støtteforanstaltninger og kvalitet, fleksible uddannelsesprogrammer inden for uformel pleje, der omfatter psykologisk støtte og uddannelse i digitale færdigheder
 - b) fremme af mekanismer i henhold til nationale regler, der støtter balance mellem arbejdsliv og privatliv for både kvinder og mænd, f.eks. ved hjælp af mere fleksibel arbejdstid, hybride arbejdsmodeller og sikring af, at plejere har adgang til orlov på lige vilkår
 - c) tilbud om passende lønnede orlovsmuligheder uanset kilden til den finansielle støtte, som ikke har en negativ indvirkning på hverken kvinders beskæftigelsesegnethed eller deres tilbagevenden til arbejdet, samtidig med at der tilbydes tjenester, der bidrager til balance mellem arbejdsliv og privatliv, og som letter gennemførelsen af støttetjenester for uformelle plejere
 - d) fremme af en samfundsdebat om plejespørgsmålet, f.eks. gennem oplysningskampagner, ved at støtte kvinders og mænds lige ansvar i formel og uformel pleje, ved at fjerne kønsstereotyper og kønsroller, der traditionelt er forbundet med omsorgsarbejde, ved at gøre omsorgsarbejde mere attraktivt og ved at anerkende værdien af pleje og personers ret til et livsprojekt efter eget valg samt til værdighed

21. at inddrage mænd og drenge som forandringsaktører og -modtagere og som strategiske partnere og allierede i opnåelsen af ligestilling mellem kønnene i forbindelse med lønnet og ulønnet omsorgsarbejde
22. at vedtage, hvis de endnu ikke har gjort det, niveauer og standarder for kvaliteten af plejen i overensstemmelse med principperne i de to nylige rådshenstillinger om langtidspleje og førskoleundervisning og børnepasning, idet der altid tages hensyn til behovene hos dem, der modtager støtte, og hos omsorgspersoner samt de eksisterende uligheder mellem kønnene, samt som et iboende mål for plejemodellerne at stræbe efter at fjerne kønsbestemte forskelle
23. at fremme ordentlige og rimelige arbejdsvilkår og lønninger inden for plejesektoren og førskoleundervisning og børnepasning, og at de er behørigt uddannet. Medlemsstaterne bør navnlig fremme forbedrede arbejdsvilkår og lønninger ved at regulere arbejdsvilkår og fremme den sociale dialog og, hvor det er relevant, sektorspecifikke kollektive overenskomstforhandlinger samt ved at fremme minimumsstandarder og virksomhedsadfærdskodekser for pleje gennem hele livet, ligestilling mellem kønnene med hensyn til arbejdsvilkår og balance mellem arbejdsliv og privatliv
24. at tilskynde arbejdsmarkedets parter, samtidig med at deres autonomi respekteres fuldt ud, til i kollektive overenskomster at medtage foranstaltninger til udligning af lønforskellen mellem kønnene i plejesektoren i overensstemmelse med princippet om lige løn for samme arbejde eller arbejde af samme værdi
 - a) fremme ordentlige og rimelige arbejdsvilkår og lønninger for plejere i hjemmet, navnlig for indeboende plejere, og bekæmpe sort arbejde inden for plejetjenester, idet der lægges særlig vægt på husligt omsorgsarbejde, som ofte udføres af kvindelige vandrende arbejdstagere
 - b) forbedre, hvis det er nødvendigt, beskyttelsen af plejere og træffe foranstaltninger til at beskytte dem mod risikoen for chikane samt seksuel chikane og vold på arbejdspladsen

- c) sikre grund- og videreuddannelse af plejere for at give dem de nødvendige faglige færdigheder, der sætter dem i stand til at levere individualiserede tjenester af høj kvalitet, herunder uddannelse og støtte til udvikling af specialiserede, bløde og digitale færdigheder
- d) sikre plejeres faglige udvikling gennem videreuddannelse og dermed hjælpe dem med at gøre fremskridt i deres erhvervsmæssige karriere og tilbyde pleje af høj kvalitet, som er personcentreret og lokalsamfundsbaseret
- e) opfordre de udbydende myndigheder til at gøre fuld brug af de værktøjer, der er til rådighed under offentlige udbudsprocedurer, for at sikre rimelige arbejdsvilkår for plejere, der ansættes af virksomheder, der har fået tildelt offentlige kontrakter
- f) fremme samarbejdet med socialøkonomiske enheder om at udforme og levere personcentrerede, lokalsamfundsbaserede pleje- og støttetjenester af høj kvalitet
- g) tilskynde både drenge og piger til, når de træffer valg i forbindelse med uddannelse på sekundærtrinnet, at overveje erhvervsmæssige karrierer i forbindelse med pleje af høj kvalitet og værdsætte og anerkende pleje som en væsentlig aktivitet

25. at vedtage foranstaltninger, hvis det er relevant, i overensstemmelse med den europæiske plejestrategi og "Rådets henstilling om førskoleundervisning og børnepasning: Barcelonamålene for 2030" med henblik på at:

- a) øge deltagelsen af i tilgængelig, økonomisk overkommelig førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet, herunder af børn med særlige undervisningsbehov, og også tage de nødvendige og rimelige skridt til at fjerne forskellen med hensyn til deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning mellem børn i risiko for fattigdom og social udstødelse og den samlede befolkning af børn¹¹, samtidig med at der tages hensyn til forskelle i de nationale systemer

¹¹ Også under hensyntagen til Rådets henstilling (EU) 2021/1004 om oprettelse af en europæisk børnegaranti.

- b) levere økonomisk overkommelige og tilgængelige førskoleundervisnings- og børnepasningstjenester af høj kvalitet, som også er let tilgængelige i landdistrikter og ugunstigt stillede områder, og dermed fremme adgang til førskoleundervisning og børnepasning for alle drenge og piger
- c) arbejde effektivt med henblik på at fjerne tidsforskellen mellem udløbet af betalt familieorlov og adgang eller, hvor det er relevant, den lovbestemte ret til en plads i førskoleundervisning og børnepasning
- d) fremme mænds anvendelse af fædreorlov og forældreorlov og fleksible arbejdstider og dermed tackle kønsstereotyper med henblik på at lette en mere ligelig fordeling af omsorgs- og støtteforpligtelser mellem forældre med hensyn til lønnet og ulønnet arbejde i overensstemmelse med direktiv (EU) 2019/1158 og derved forbedre balancen mellem arbejdsliv og privatliv og også bidrage til udviklingen af forholdet mellem barnet og begge forældre, styrke rettighederne for arbejdstagere med omsorgsforpligtelser til at være berettiget til fædreorlov og forældreorlov og til at anmode om fleksible arbejdstider og øge bevidstheden om disse nye rettigheder og gennemførelsen heraf samt sikre udbud af førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet for omsorgspersoner, der arbejder uden for normal arbejdstid

26. at tage behørigt hensyn til territoriale udfordringer i forbindelse med adgangen til plejetjenester gennem foranstaltninger, der:

- a) har til formål at sikre adgang til personcentrede, lokalsamfundsbaseede og økonomisk overkommelige pleje- og støttetjenester af høj kvalitet, navnlig under hensyntagen til ugunstigt stillede områder som f.eks. landdistrikter, ømråder, tyndt befolkede eller fjerntliggende områder, via innovative initiativer i samarbejde med regionale og lokale myndigheder samt med den sociale økonomi, civilsamfundet, kvindeorganisationer og andre relevante interessenter og udnytte mulighederne i plejeøkonomien, samtidig med at teknologien og digitaliseringen også udnyttes, og derved bidrage til at gøre disse områder mere attraktive og øge den økonomiske aktivitet og jobskabelsen

- b) identificerer og håndterer økonomiske forskelle og indkomstniveauer i byområder og sikrer lige adgang til personcentrerede, lokalsamfundsbase­rede pleje- og støttetjenester af høj kvalitet ved at fremme lokale partnerskaber/naboskabspartnerskaber, der identificerer behov, og når til enighed om strategier, herunder lokalsamfundsprogrammer og frivillige programmer, naboskabsgrupper eller solidaritetsprogrammer mellem generationerne;

OPFORDRER KOMMISSIONEN TIL I SAMARBEJDE MED MEDLEMSSTATERNE AT:

- 27. fortsætte med at bruge det europæiske semester og den åbne koordinationsmetode for sociale spørgsmål, navnlig gennem Udvalget for Social Beskyttelse til at fremme overvågning, forbedring af dataindsamling, koordinering og udveksling af god praksis om langtidspleje
- 28. tilskynde til mobilisering og effektiv anvendelse af EU's ressourcer og midler til at støtte gennemførelsen af den europæiske plejestrategi og Rådets henstillinger om langtidspleje og førskoleundervisning og børnepasning med henblik på at fremme overgangen af systemer for pleje til holistiske, personcentrerede og lokalsamfundsbase­rede modeller med det formål at forbedre anerkendelsen af værdien af pleje og fjerne fordomme og kønsstereotyper
- 29. fremme sociale innovationer, der letter gensidig læring og fremskridt hen imod bedre offentlige politikker gennem anvendelse af evidens- og forskningsbaseret praksis og innovativ levering af pleje og støtte og ved udrulning af tilgængelige innovative teknologier og digitale løsninger inden for levering af plejetjenester, der fremmer selvstændighed og en uafhængig tilværelse, med inddragelse af tjenestebrugere, arbejdsmarkedets parter og den sociale økonomi, den tredje sektor, civilsamfundet og kvindeorganisationer, og samtidig anvender vigtige værktøjer såsom europæiske offentlige midler og sociale klausuler i offentlige udbudsprocedurer

30. foretage dataindsamling (f.eks. administrativ og undersøgelsesmæssig) og udvikling af værktøjer, standardiserede indikatorer og sammenlignelige data opdelt efter køn om personer, der modtager eller har behov for langtidspleje, og om uformelle plejere – når det er muligt – samt om professionelle plejere med henblik på systematisk overvågning af de fremskridt, der gøres af medlemsstaterne med at udvikle tilgængelig, økonomisk overkommelig pleje af høj kvalitet, herunder i forbindelse med opfyldelsen af Barcelonamålene for 2030
31. undersøge sammen med medlemsstaterne gennemførligheden af pleje og husholdningers satellitregnskaber, udvide de traditionelle regnskabssystemer med henblik på at tage højde for og værdsætte ulønnede produktive aktiviteter i forbindelse med pleje (såsom langtidspleje, børnepasning, tjenesteydelser i hjemmet osv.), som hver især er et vigtigt aspekt af menneskers liv, men som stort set mangler i de almindelige økonomiske statistikker såsom bruttonationalproduktet (BNP), og dermed sigte mod at måle og vurdere det økonomiske bidrag fra ulønnet omsorgsarbejde ved at anvende data opdelt efter køn, når det er muligt.

Referencer

1. EU-interinstitutionelt

Den europæiske søjle for sociale rettigheder, der blev proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen den 17. november 2017

https://commission.europa.eu/publications/european-pillar-social-rights-booklet_da

2. Rådet

Rådets konklusioner om bekæmpelse af kønsbestemte lønforskelle: værdiansættelse og fordeling af lønnet arbejde og ulønnet omsorgsarbejde ([13584/20](#))

Rådets konklusioner om indvirkningen af langtidspleje på balancen mellem arbejdsliv og privatliv ([8764/20](#))

Rådets konklusioner om økonomier præget af kønsligestilling i EU: vejen frem ([14938/19](#))

Rådets konklusioner om fremtidens arbejde: en livscyklustilgang ([10134/18](#))

[Rådets henstilling om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet](#) (EUT C 476 af 15.12.2022, s. 1)

[Rådets henstilling om førskoleundervisning og børnepasning: Barcelonamålene for 2030](#) (EUT C 484 af 20.12.2022, s. 1.)

3. Europa-Parlamentet

[What if care work were recognised as a driver of sustainable growth?](#) Briefing fra Europa-Parlamentets Forskningstjeneste (2022)

4. Europa-Kommissionen

[En europæisk plejestrategi for omsorgspersoner og plejemodtagere](#) (2022)

[2021-rapporten om befolkningens aldring: Økonomiske og budgetmæssige fremskrivninger for EU-medlemsstaterne \(2019-2070\)](#)

[Grønbog om aldring: Fremme af solidaritet og ansvar mellem generationerne](#) (2021)

[Rapport om langtidspleje](#) (2021)

5. Regionsudvalget:

[Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse om den europæiske plejestrategi](#) (EUT C 157 af 3.5.2023, s. 26)

6. Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE)

[EIGE \(2023\) A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap](#)

[EIGE \(2021\): Gender inequalities in care and consequences for the labour market](#)

[Gender Inequalities in care and consequences on the labour market](#) (2020)

7. De Forenede Nationer:

Konvention om rettigheder for personer med handicap. [General comment No. 5 \(2017\) on living independently and being included in the community](#)

8. Andet

[The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach](#) Det Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (2021)

[Towards a Stereotype-Free European Union: Opinion on Combatting Gender Stereotypes](#) Det Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (2021)

["Challenges in long-term care in Europe – A study of national policies 2018"](#), offentliggjort af European Social Policy Network

["Deinstitutionalisation and community living – outcomes and costs: report of a European Study" \(DECLOC report\)](#) (London School of Economics Research Online)

[Report on the Transition from Institutional Care to Community-based Services in 27 Member States of the European Union](#) (2020), undersøgelse bestilt af Europa-Kommissionen og forfattet af Jan Šiška og Julie Beadle-Brown.